

I GENERAL RYES SPOR ...

Trøjborg

En tur i general Ryes spor kan begynde ved den sten, som er rejst ved Kommunehospitalet på hjørnet af Trøjborgvej og Randersvej. Stenen er et minde om rytterfægtningen på Vejlbj Bakke.

På Århus Kunstmuseum er udstillet et maleri af Sonne, med en dramatisk gengivelse af rytterfægtningen. Vejen mod Grenå fører langs Risskov. Det var i dette område oven for skoven, hvor der nu er villaer, fægtningen bølgede frem og tilbage.

Hvor hovedvejen fører ned ad Vejlbjbakken er der udsigt over Egådalen.

Vosnæsgård

For enden af motorvejen mod Grenå drejer man fra mod Ugelbølle. På parkeringspladsen får man en god fornemmelse af det område, forposterne skulle holde øje med. Hvis tyskerne kom over Egåen, kunne de passere mellem skovene, som i dag ligger på hver sin side af motorvejen. Bemærk, at den nuværende landevej fra Løgten til Rønde ikke eksisterede i 1849.

Fra landsbyen Vorre er der en imponerende udsigt over Kalø Vig og de beskyttende skovområder.

Røndebakken

Kører man ad motortrafikvejen mod Rønde, følger man i store træk den gamle Herredsvej. Den blev brugt af tropperne i Hornslet, Mørke og Thorsager som marchvej mod Mols.

Cyklister kan følge den gamle vej fra Vosnæsgård langs stranden til Følle Mølle og videre ad hulvejen til venstre op mod Rønde.

I Rønde kan man forestille sig de store oversvømmelser, som blev skabt ved opstemninger for foden af bakken. Skyttegravene og kanonstillingerne lå på bakken, dér hvor byen nu har bredt sig.

Stabelhøjene

Et af de bedste udsigtspunkter på Mols er Stabelhøjene. Der er offentlig adgang. Fra toppen kan man forestille sig de tre ruter, som blev fulgt ved marchen hen over Mols (se kortet). Den mellemste rute førte ad vejen op forbi Stabelhøjene mod Agri.

General Ryes Skanse

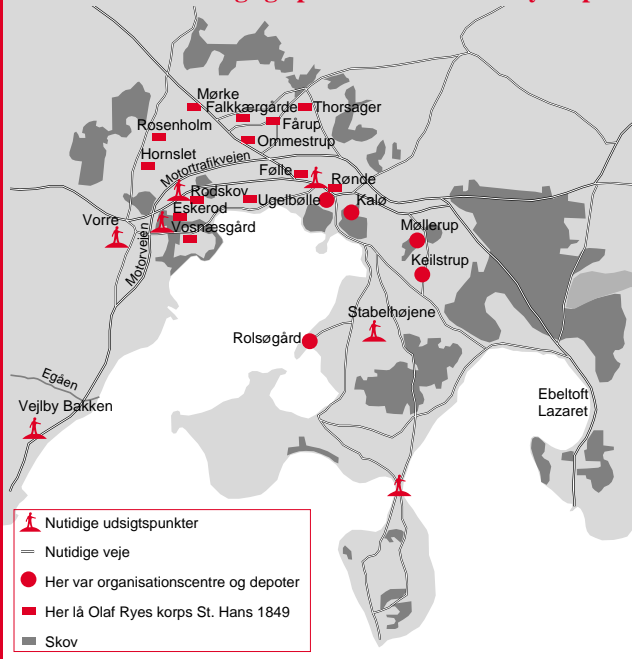
Et besøg på General Ryes Skanse begynder på parkeringspladsen på østsiden af næsset ud mod Ebeltoft. Herfra fører en sti med trappe op til den centrale del af anlægget. Fra toppen får man et godt indtryk af, hvor svært det ville have været at indtage skansen ad den smalle landforbindelse fra nord.

Anlæggene på Helgenæs blev påbegyndt i 1848. Den 19. september 1848 besøgte Frederik VII skanserne. De blev ved den lejlighed opkaldt efter ham. Den endelige færdiggørelse skete i 1849 i forbindelse med Ryes manøvre.

Fæstningen kom til at bestå af en åben skanse til seks kanoner på det højeste punkt midt for draget. Mod vest nede ved strandvejen blev der opført et brystværn til to kanoner. Mod øst blev der lavet en palisade med porte til fire kanoner. De skulle bestrycge den brede forstrand. 100 meter syd for palisaden var der 2 støttebatterier med fire kanoner ekstra, samt 3 barakker til 600 mand. Til brug for udskibningen blev der bygget anløbsbroer på hver side af Helgenæs. Ved Kongsgårde og ud for Borup syd for Vængesø.

Til ære for den berømte general ændrede "Frederiksskansen" efterhånden navn i folkemunde til "General Ryes Skanse". På skansens krone står en mindesten for general Rye. Denne blev opstillet af gårdejer Carl Tvilum i 1924. Stenen stod oprindelig nede på landtangen, og der måtte 80 stærke artillerister til at slæbe den op til dens hæderfulde plads på skansen.

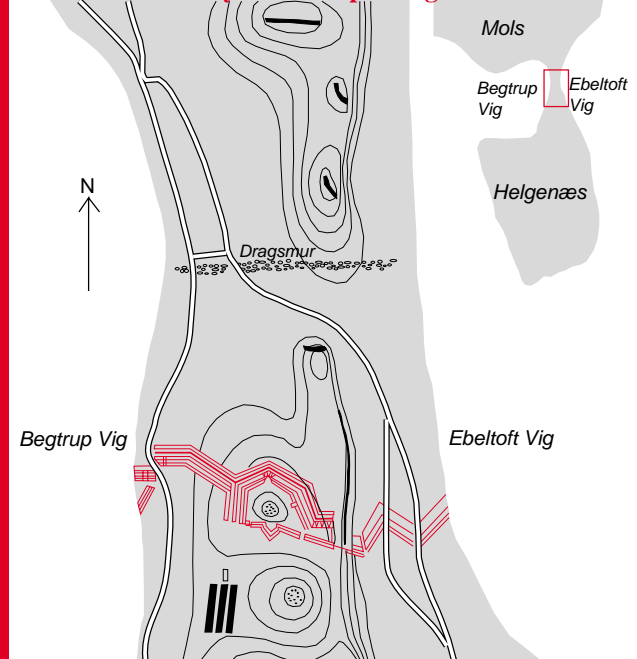
Nutidskort med vigtige punkter i General Ryes spor

Situationskort maj - juli 1849

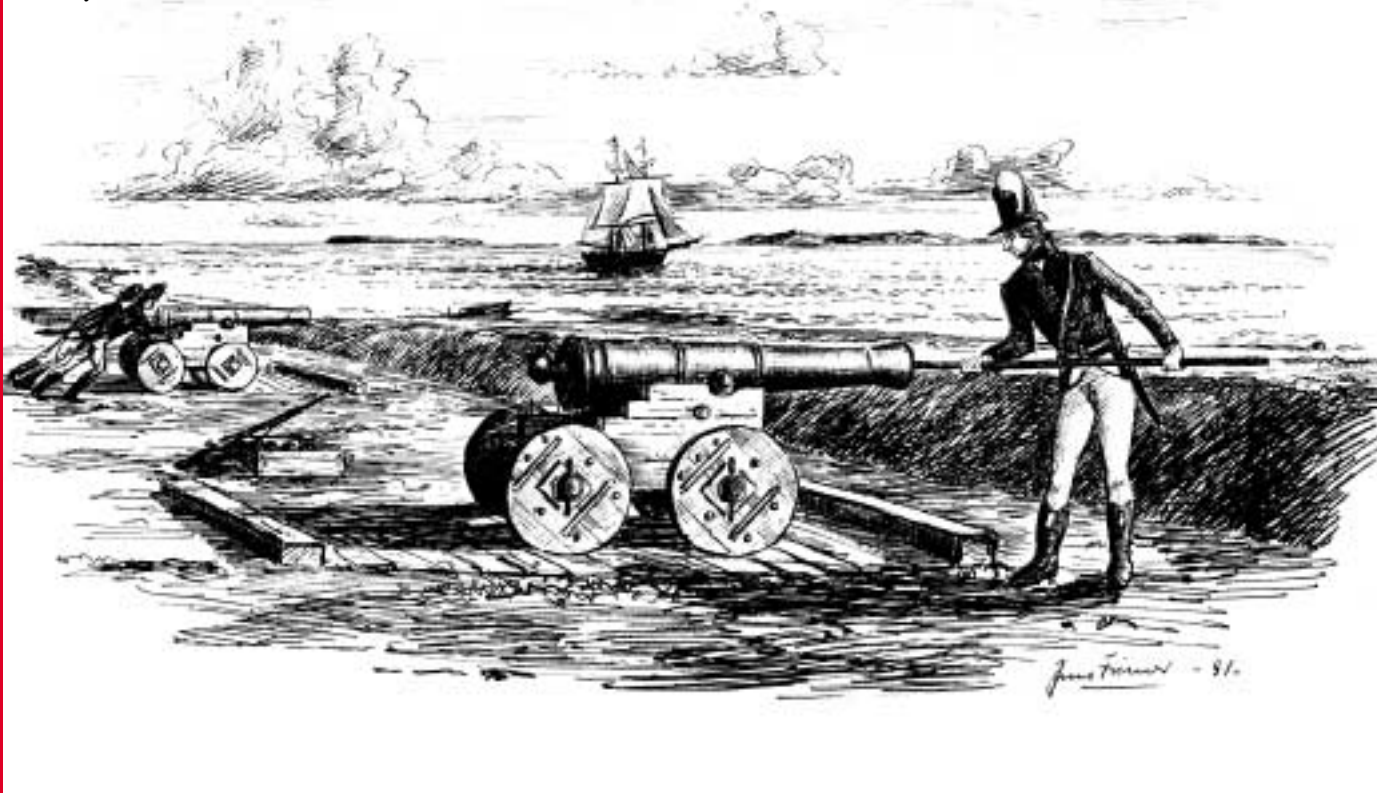
General Ryes skanse på Helgenæs 1848

Lidt forhistorie

I marts 1848 udbryder der krig mellem Danmark og Tyskland som følge af slesvig-holstenernes krav om fri forfatning og Slesvigs løsrivelse fra Danmark. Denne krig er i modsætning til den tidligere krig mod englænderne en landkrig, der går ud på at bremse de fjendtlige troppers fremmarch op gennem Jylland fra syd. Det store fæstningsanlæg, "Frederiksskansen" - senere kaldet "General Ryes Skanse"- på nordsiden af Helgenæs kommer til at spille en central rolle for de danske troppers bevægelser i 1849.

I maj 1849 går general Olaf Rye efter flere danske nederlag i det sydlige Jylland nordpå med sin brigade på 6-7.000 mand og 1500 heste. Han efterfølges af en tysk styrke på omkring 13.000 mand, ledet af General Prittwitz. I slutningen af juni trækker Rye størstedelen af sine tropper ind bag skansen på Helgenæs og udskiber dem til Fyn. Hvorfra de sejler videre til Fredericia for at deltage i det endelige slag mod slesvig-holstenerne den 6. juli. Slaget ved Fredericia falder ud til fordel for danskerne - men først efter et grimt blodbad, som koster tusinder af mænd livet. Rye er selv blandt de faldne.

Udgiver: Århus Amt,
Natur og Miljøkontoret
Tlf.: 8944 6765
Tekst: Jens Muff Hansen/Naturplan.
Kort og layout: Elly Iversen.
Tegn. Jens Frimer Andersen
Tryk: Århus Amts trykkeri.

I GENERAL RYES SPOR

Skanser på Helgenæs